

Úroveň 0 (Nekomunikuje)

POSLECH S POROZUMĚNÍM

Prakticky nerozumí mluvenému projevu. Občas zachytí jednotlivá slova.

ÚSTNÍ PROJEV

Neumí mluvit cizím jazykem. Ústní projev se omezuje na ojedinělá slova, jako jsou pozdravy a základní zdvořilostní fráze.

ČTENÍ S POROZUMĚNÍM

Psanému projevu nerozumí. Psaný text pochopí buď špatně, nebo jej nepochopí vůbec.

PÍSEMNÝ PROJEV

Neumí psát v cizím jazyce.

Úroveň 0+ (Nekomunikuje +)

POSLECH S POROZUMĚNÍM

Rozumí jednotlivým slovům a některým běžně používaným frázím z oblasti základních potřeb. Obvykle vyžaduje pauzy, i mezi výrazy, které zná, a často žádá o zopakování. Jen stěží rozumí i těm osobám, které svůj projev cizinci přizpůsobí. Nejlépe rozumí výrokům, které jednoznačně vyplývají z kontextu.

ÚSTNÍ PROJEV

Pro uspokojení aktuálních potřeb dokáže použít naučené fráze. Položit správně otázku nebo něco sdělit může jen pomocí naučených frází. Ani ty však neumí použít tak, aby odpovídaly situaci. Slovní zásoba je nahodilá a často omezená na oblasti základních potřeb, jako jsou pozdravy, osobní údaje, čísla, časové údaje, běžné předměty. Většinu výpovědí podává útržkovitě, vynechává nebo špatně používá spojovací výrazy. Komunikace je velmi omezená i s rodilými mluvčími, kteří jsou zvyklí mluvit s cizinci. Velmi často je nutné opakování. Výslovnost, intonace a přízvuk jsou špatné, a to i v naučených výrazech.

ČTENÍ S POROZUMĚNÍM

Rozlišuje všechny grafémy, pokud se jedná o jazyk využívající hláskového písma, nebo grafémy (sylobogramy, ideogramy) vysoce frekventované, pokud se jedná o jazyk využívající písma slabičného. Dokáže číst s porozuměním čísla, jednotlivá slova a fráze, jména osob a místní názvy, dopravní ukazatele, názvy obchodů a úřadů; ale i ty může špatně pochopit. Porozumí výrazům buď naučeným, nebo jasně vyplývajícím z kontextu. Nedokáže číst souvislé věty.

PÍSEMNÝ PROJEV

Umí napsat všechny grafémy, pokud se jedná o jazyk využívající hláskového písma, nebo grafémy (sylobogramy, ideogramy) vysoce frekventované, pokud se jedná o jazyk využívající písma slabičného. Umí správně napsat čísla, data, vlastní jméno, národnost, adresu a jiné údaje, které jsou často vyžadovány v běžných formulářích. Stejně tak umí napsat jen slova, nebo slovní spojení, kterým se naučil nazpaměť. Zvládne sepsat seznam běžných položek nebo pár krátkých naučených frází. Pokusy napsat věty většinou ztroskotají. Pravopis a zobrazení grafických symbolů (písmen, slabik, znaků) jsou často chybné.

Úroveň 1 (Komunikuje na elementární úrovni)

POSLECH S POROZUMĚNÍM

Rozumí běžným výrazům, které zná, a krátkým větám, jež se týkají základních potřeb člověka (zdvořilostní fráze, popis cesty, práce), pokud je situace jasná a kontext zřejmý. Rozumí konkrétním formulacím, jednoduchým otázkám a odpovědím, dokáže sledovat jednoduché rozhovory, které se vztahují k základním potřebám (jídlo, bydlení, doprava, časové údaje, jednoduché pokyny a instrukce). I rodilí mluvčí zvyklí jednat s cizinci musí mluvit pomalu, výroky opakovat nebo je vyjadřovat jinými slovy. Často dochází k chybnému pochopení hlavní myšlenky. Projevuje se nepochopení dalších sdělení, která s hlavní myšlenkou souvisí. Nerozumí mluvenému slovu v médiích, nerozumí ústnímu projevu rodilých mluvčích, leda by byl obsah opravdu jasný a předvídatelný.

ÚSTNÍ PROJEV

V běžných každodenních situacích dokáže vést jednoduchý rozhovor tváří v tvář. Dokáže tvůrčím způsobem kombinovat naučené obraty. Umí zahájit i udržet krátký rozhovor, umí klást krátké otázky a na jednoduché otázky umí odpovědět. Dokáže se dorozumět v situacích, kdy se jedná o uspokojení základních potřeb (např. ubytování). Ovládá základní zdvořilostní fráze, umí se představit a sdělit základní osobní údaje, pozdravit, umí se zeptat na základní životopisná data a umí je také sdělit. Je schopen hovořit o jednoduchých každodenních úkolech na pracovišti, požádat o zboží, služby a pomoc, umí požádat o informaci a vysvětlení, umí vyjádřit souhlas, spokojenost či nespokojenost. Je schopen hovořit o základních potřebách, umí si například objednat jídlo, zajistit ubytování a dopravu, umí nakoupit. I rodilí mluvčí zvyklí komunikovat s cizinci musí vynaložit velké úsilí, žádat o opakování a využít znalosti mimojazykových skutečností, mají-li sdělení pochopit. Zřídka mluví plynule a není schopen souvislého projevu, pokud si jej předem nepřipraví. Dokáže mluvit ve větách a je schopen spojit několik jednoduchých krátkých vět pomocí nejméně dvou spojovacích výrazů. Dělá časté chyby ve výslovnosti, slovní zásobě a gramatice, které mění význam sdělení. Nerozlišuje časové roviny. Používá jen jeden slovesný čas a některým mluvnickým strukturám se vyhýbá. Projev je mnohdy váhavý, se slovoslednými chybami a častými odmlkami. Často hledá vhodné výrazy (s výjimkou běžných slov), neumí se vyjádřit jinými slovy, nedokáže se opravit.

ČTENÍ S POROZUMĚNÍM

Může číst velmi jednoduché texty, například texty, které se přímo týkají základních potřeb nebo pracovní rutiny. Může se jednat o stručná sdělení, oznámení, běžné popisy osob, míst a věcí, krátké místopisné vysvětlivky, případně informace o měně či státním zřízení – jazykově upravené pro osoby, pro něž cílový jazyk není jazykem mateřským. Dokáže přečíst také stručné návody a pokyny (žádosti, přihlášky, popisky na mapách a v prospektech, jídelní lístky, seznamy, a jednoduché harmonogramy). Rozumí základnímu smyslu jednoduchých textů, které obsahují velmi frekventované mluvnické struktury a slovní zásobu, případně internacionální výrazy a výrazy od nich odvozené. Při pečlivém a selektivním čtení dovede vyhledat i některé specifické detaily. Často dokáže odhadnout význam neznámých slov z jednoduchého kontextu. U složitějších textů umí občas rozpoznat hlavní témata. Někdy však není schopen porozumět některým jednoduchým textům.

PÍSEMNÝ PROJEV

Umí vyjádřit bezprostřední osobní potřeby, například vyhotovit seznam, napsat krátké poznámky, pohlednici, krátký osobní dopis, zvládne zapsat telefonický vzkaz, pozvání, umí také vyplnit formulář a žádost. Má tendenci seskupovat nejasné věty (nebo části vět) na dané téma, aniž by dodržoval syntaktická pravidla. Umí napsat jednoduchou zprávu, text však vytváří z krátkých jednoduchých vět, které bývají vzájemně spojeny běžnými spojovacími výrazy. Dopouští se chyb v pravopise, slovní zásobě, gramatice a interpunkci. Textům rozumí ten, kdo je zvyklý číst písemné pokusy cizinců.

Úroveň 1+ (Komunikuje na elementární úrovni +)

POSLECH S POROZUMĚNÍM

Pochopí smysl běžných jednoduchých rozhovorů, pokud jsou vedeny předvídatelným způsobem a ve spisovném (standardním) jazyce a týkají se každodenního života a rutinních pracovních záležitostí. Rozumí nejen krátkým rozhovorům sestávajícím z jednoduchých otázek a odpovědí, ale v omezené míře dokáže sledovat i delší rozhovor na konkrétní téma. Do jisté míry a nesoustavně rozumí popisu

osob, míst a věcí, jakož i vyprávění a faktickým informacím, instrukcím a jednoduchým pokynům. Obvykle neporozumí uceleným pasážím (v délce odstavce). Nejlépe rozumí projevům, které se vztahují k základním potřebám jako je stravování, ubytování, doprava, nákupy, rodina, osobní údaje, zájmy a plán cesty. V omezené míře porozumí i několika souvislým větám, pokud se týkají práce, aktuálního dění, pokud jde o informace, které si vyžádal, a jejich upřesnění. U tohoto typu mluveného projevu pravděpodobně porozumí hlavní myšlence, nemusí však rozumět některým doplňujícím informacím. Porozumí i jednoduchým ústním sdělením, bude však sotva rozumět, bude-li mít výpověď složitější strukturu. Jen ve velmi omezené míře pochopí základní smysl sdělení v médiích. I rodilí mluvčí zvyklí komunikovat s cizinci musí výrok opakovat či přeformulovat, má-li být správně pochopen.

ÚSTNÍ PROJEV

Dokáže zahájit a udržet běžný rozhovor tváří v tvář, pokud se odvíjí předvídatelným způsobem. Snadno vede krátké rozhovory, dokáže klást otázky a na jednoduché otázky odpovídat, velmi málo však chápe konverzační konvence příslušné kultury. Delší rozhovory na konkrétní témata dokáže vést jen v omezené míře. Sdělení dokáže vyjádřit několika jednoduchými navzájem souvisejícími větami, ale nedokáže věty uspořádat do ucelené pasáže. Vyhoví některým společenským požadavkům, souvisle se představí a poskytne životopisné informace. Bez obtíží požádá o pomoc či vysvětlení, je schopen vyžádat si informace a vyjádřit souhlas, spokojenost či nespokojenost. V omezené míře a nikoli souvisle dokáže popsat osoby, místa a věci, stejným způsobem je schopen vyprávět příběh, uvádět fakta, dávat instrukce a pokyny, dorozumět se na pracovišti a hovořit o aktuálních událostech. Může však váhat nebo musí měnit téma hovoru, protože má nedostatky v ovládnutí jazykových prostředků. Zvládne rozhovor o základních potřebách a o rodině, je schopen mluvit o sobě, svých zájmech, cestovních plánech a jednoduchých pracovních záležitostech. Částečně ovládá jednoduché struktury a základní gramatické vazby. Časové roviny může používat nesprávně. Slovní zásoba může být použita nepřesně, s výjimkou nejužívanějších výrazů. Časté chyby ve výslovnosti, slovní zásobě a gramatice mohou ztížit porozumění. Vyjadřování může být těžkopádné. Rodilí mluvčí zvyklí komunikovat s cizinci musí někdy požádat o zopakování nebo jinou formulaci, případně se musí spolehnout na znalost situace, mají-li sdělení pochopit.

ČTENÍ S POROZUMĚNÍM

Pochopí jednoduché autentické texty s předvídatelným obsahem, jež obsahují informace o každodenních společenských a rutinních pracovních záležitostech. Nejlépe rozumí oznámením o událostech z veřejného života a stručným biografickým informacím. Jen v omezené míře a nikoli soustavně rozumí delším textům, například popisům osob, míst a věcí, vyprávění o událostech, faktickým informacím, instrukcím a pokynům. Obvykle není schopen porozumět souvislému textu v délce odstavce. K tématům, kterým rozumí nejlépe, patří základní potřeby jako strava, ubytování, doprava, nákupy, dále rodina, zájmy, popisy cesty. Do určité míry rozumí písemným sdělením souvisejícím s prací, vyprávění, které spočívá na faktech a jehož vývoj lze předvídat, rozumí informacím, o které požádal, rozumí i jejich upřesnění. U tohoto typu textu pravděpodobně pochopí základní smysl, doplňujícím informacím však pravděpodobně neporozumí. Podobně chápe jednoduché struktury v krátkých psaných textech, složitějším konstrukcím však nerozumí. Význam dokáže obvykle správně odhadnout z kontextu. Může mít problémy s porozuměním spojovacích výrazů a prostředků koheze a s jejich využitím pro správnou interpretaci textu.

PÍSEMNÝ PROJEV

Dokáže psát krátké zprávy a osobní dopisy, pohlednice, pozvánky, zapsat telefonické vzkazy a vyplnit formuláře a žádosti. Umí napsat jednoduché osobní a běžné pracovní dokumenty, nezná však konvence psaného projevu daného kulturního prostředí. Nesoustavně a nepřilíživě dokáže sepsat instrukce, popis osob, míst a věcí, umí zformulovat vyprávění o činnostech a krátké věcné zprávy. Občas se mu podaří spojit několik vět do souvislého celku. Tématem písemných projevů mohou být nejen základní potřeby (stravování, ubytování, popis cesty, nakupování), ale i rodina, životopisné informace, zájmy, cestovní plány a jednoduché pracovní záležitosti. Psaný projev je srozumitelný rodilým mluvčím, kteří jsou zvyklí číst projevy cizinců, ostatní musí pisatele požádat o vysvětlení. Často chybují v jednoduchých mluvnických strukturách a základních gramatických vazbách. Časové roviny může používat nesprávně. Slovní zásoba může být použita nepřesně, s výjimkou nejužívanějších výrazů. Chyby ve slovní zásobě, pravopisu, gramatice a interpunkci mohou někdy ztížit porozumění.

Úroveň 2 (Komunikuje přiměřeně v každodenních situacích)

POSLECH S POROZUMĚNÍM

Dokáže sledovat běžné rozhovory týkající se každodenního pracovního či společenského života. Rozumí při rozhovoru tváří v tvář rodilým mluvčím, který není zvyklý jednat s cizinci – avšak za předpokladu, že rozhovor je veden ve spisovném (standardním) jazyce a v obvyklém tempu. I tak může občas požádat o opakování, případně jinou formulaci. Dobře se orientuje v řadě konkrétních témat, která se vztahují například k rodině, veřejnému životu, osobním zájmům. Rozumí popisům věcí a vyprávění o současných, minulých a budoucích událostech. Dokáže sledovat hlavní body v diskusi nebo kratším projevu, pokud jejich obsah souvisí s jeho profesí. Nemusí rozpoznat stylistické roviny. Identifikuje spojovací výrazy a syntaktické vztahy i ve složitějších projevech. Dokáže sledovat kratší ucelené pasáže (v rozsahu odstavce), i když obsahují velké množství faktografických podrobností. Tu a tam zachytí výrazy nebo fráze pronášené za nepříznivých podmínek (např. z amplionů na volném prostranství nebo zbarvené silnými emocemi). Při poslechu mluveného projevu ve sdělovacích prostředcích nebo rozhovoru rodilých mluvčích v situaci, která vyžaduje schopnost porozumění odborné nebo složité mluvě, rozumí pouze základnímu významu. Rozumí věcným formulacím. Porozumí faktickým sdělením, nerozumí však jazykovým jemnostem, kterými jsou fakta provázena.

ÚSTNÍ PROJEV

Dokáže se dorozumět v běžných společenských a pracovních záležitostech. Dokáže popsat osoby, místa a věci, je schopen podrobně vyprávět o přítomných, minulých a budoucích činnostech, avšak s použitím jednoduchých, ucelených pasáží. Dokáže vyložit fakta, umí srovnávat, je schopen dávat věci do protikladů, umí jasně formulovat instrukce a pokyny. Umí klást otázky vyplývající ze situace a je schopen na takové otázky odpovídat. Bez problému zvládá většinu běžných rozhovorů na konkrétní témata, jako jsou pracovní postupy, rodina, životopisné údaje, zájmy, cestování, aktuální události. Často dokáže zajít do detailů v každodenních situacích – pokud se jedná například o osobní plány nebo bydlení, je schopen udělit složitý, podrobný a rozsáhlý pokyn, případně dojednat změny v připraveném plánu cesty. Je schopen vést rozhovor s rodilým mluvčím, který není zvyklý jednat s cizinci, a to za předpokladu, že se rodilý mluvčí přizpůsobí dané úrovni. Dokáže věty uspořádat do ucelené pasáže (v délce odstavce). Ovládá jednoduché struktury a základní gramatické vazby, ale složitější struktury používá nesprávně nebo se jim vyhýbá. Používá odpovídající slovní zásobu v projevech týkajících se běžného života, ale za jiných okolností užívá slovní zásobu neobvyklou nebo nepřesnou. Tu a tam se dopouští chyb ve výslovnosti, slovní zásobě a gramatice, které zkreslují význam sdělení. Vyjadřuje se však způsobem, který odpovídá situaci, i když se při mluvení může projevit nejistota.

ČTENÍ S POROZUMĚNÍM

Dokáže číst s porozuměním jednoduchý autentický psaný projev na jemu známé téma. Rozumí jasným konkrétním textům spočívajícím na faktech. Obsahem těchto textů mohou být popisy osob, míst a věcí, vyprávění o přítomných, minulých a budoucích událostech. Mimo jiné se může jednat o články, jež popisují často se opakující události. Obsahem těchto textů bývají informace o osobách, oznámení o společenských akcích, dopisy o běžných záležitostech; může se jednat i o technické dokumenty určené běžnému čtenáři. Rozumí nepříliš složitým autentickým textům se známou tematikou, jež jsou uspořádány v zaužívaném schématu, které porozumění pomáhá. Dokáže uchopit a pochopit hlavní myšlenky i podrobnosti v textu, který je upraven tak, aby i průměrný čtenář dokázal odpovědět na faktické otázky, které s textem souvisejí. Nedovede vyvodit závěry přímo z textu a nerozumí jazykovým nuancím, jež uváděné skutečnosti provázejí. Bez obtíží může číst i prózu, pokud je psána jazykem, který využívá hlavně frekventovaných gramatických struktur. I když nemá bohatou aktivní slovní zásobu, dokáže k porozumění využít kontext a mimojazykovou skutečnost. K porozumění se může dopracovávat pomalu a nemusí zachytit všechny podrobnosti. Pokud se text týká jeho profese, bývá schopen shrnout, vybrat a zařadit informace, a to i v případě, že se jedná o text na vyšší úrovni – nedokáže to však ve všech případech, a zpravidla nebývá přesný.

PÍSEMNÝ PROJEV

Zvládá jednoduchou osobní a běžnou pracovní korespondenci, tj. dopisy, stručná hlášení, zprávy a zápisy. Umí uvádět fakta, dávat instrukce, popisovat osoby, místa a věci; vyprávět o přítomných, minulých a budoucích činnostech, a to v jednoduchých ucelených pasážích. Umí věty spojit a uspořádat do souvislého textu, vyjádřit vztahy mezi odstavci. Psaný projev splňuje základní požadavky na soudržnost textu, myšlenky mohou být uspořádány podle hlavních bodů nebo časové posloupnosti.

Vztahy mezi myšlenkami však mohou být nejasné a spojení neobratná. Psaný projev je srozumitelný rodilým mluvčím, kteří nejsou zvyklí číst projevy cizinců. Ovládá frekventované gramatické vazby, ale složitější struktury ovládá méně nebo se jim vyhýbá. Slovní zásoba je přiměřená v projevech s běžnou tematikou, občas se může uchýlit k opisu. Chyby v gramatice, slovní zásobě, pravopisu a interpunkci mohou někdy zkreslit význam sdělení. Píše však adekvátně situaci, i když je ve sdělení patrná nejistota.

Úroveň 2+ (Komunikuje přiměřeně v každodenních situacích +)

POSLECH S POROZUMĚNÍM

Rozumí mnoha formálním i neformálním projevům s každodenní, společenskou a profesní tematikou. Je jistý v osobním rozhovoru s rodilým mluvčím, který není zvyklý jednat s cizinci, pokud je rychlost řeči běžná a jazyk spisovný (standardní). Potřebuje minimum opakování a variantních formulací. Kromě toho, že rozumí diskusím na konkrétní témata, jež se týkají současných, minulých a budoucích událostí, chápe také většinu sdělení při širších debatách, při briefinzích a dalších příležitostech, kde se jedná o projevy obsáhlejší, zvláště při jednáních s neznámým obsahem či v neznámé situaci; některé části mu však mohou uniknout. V rámci své profese dokáže sledovat hlavní body diskuse i obsáhlejšího projevu. Do značné míry chápe také hlavní body rozhovoru mezi vzdělanými rodilými mluvčími, pochopí výklad vztahující se k obecným tématům, rozumí přiměřeně zřetelnému hovoru po telefonu či projevům v médiích. Někdy však nesprávně interpretuje projev spočívající na domněnce, opírající se o něčí názor, námítky, či argumentaci. Dokáže sledovat diskusi na abstraktní téma, aniž by plně chápal syntakticky složitější formulace. Nemusí vždy poznat rozdíl mezi stylistickými rovinami. Může však poznat humor a citové zabarvení. Ne vždy zachytí v mluveném projevu implicitní informaci. Někdy nezachytí některá slova nebo výrazy pronášené za nepříznivých podmínek (např. z amplionů na volném prostranství nebo silně emočně zabarvené). Patrně bude mít potíže při poslechu hovoru rodilých mluvčích, pokud mluví příliš rychle, užívají slangové či argotické výrazy, případně neobvyklé idiomy.

ÚSTNÍ PROJEV

Dokáže se zapojit do mnoha formálních i neformálních rozhovorů, týkajících se praktického, společenského a profesního života. Obvykle je schopen diskutovat o věcech z oblasti svých zájmů nebo profese, ale ne vždy dokáže pokračovat v diskusi způsobem, který by byl přijatelný pro rodilého mluvčího. Umí nenuceně vyprávět, popisovat a vysvětlovat fakta, umí věci srovnávat a stavět je do protikladů, je schopen udílet přesné instrukce a pokyny. Pokud má podpořit názor, vyjasnit určitou část svého sdělení nebo vyvracet námítky, mluví těžkopádněji a jeho výroky nejsou vždy zcela výstižné. Jistá omezenost vyjadřovacích schopností se projeví, má-li promluvit na schůzi či poradě, na briefingu nebo pokud jedná v situaci nebo o tématu, se kterými není obeznámen. Zpravidla dokáže od rodilých mluvčích získat informace a zjistit jejich názory. Umí diskutovat na abstraktní témata, ale jen zřídka správně použije složitější formulace. Poměrně snadno komunikuje s rodilými mluvčími, kteří nejsou zvyklí mluvit s cizinci a kteří mohou některé fráze vnímat jako nepatřičné. Snadno zformuluje delší projev (delší než odstavec). Nedostatky v přesnosti slovní zásoby, v užívání složitých mluvnických struktur a spojovacích výrazů mohou vnést nepřesnosti do projevu spočívajícího na argumentaci nebo názoru. Chyby ve výslovnosti mohou ojediněle bránit porozumění. Vyjadřování je nicméně adekvátní situaci.

ČTENÍ S POROZUMĚNÍM

Dokáže číst s plným porozuměním konkrétní, věcný, autentický psaný text se známou tematikou. Stejně tak rozumí mnohým textům obecným i odborným, i takovým, jež se týkají tématu, s nímž není obeznámen. Prokazuje schopnost učit se četbou. Texty, jimž rozumí, nezahrnují jen faktické zprávy, může se jednat i o texty publikované v periodikách určených pro vzdělané rodilé mluvčí. Je schopen číst osobní korespondenci a určitý okruh korespondence profesní, stejně tak hlášení a dokumenty z oblasti, jež vyžaduje speciální jazykové dovednosti. Rychle odliší hlavní myšlenky od podružných podrobností. K tomu, aby odhalil smysl textů s neznámým obsahem, využívá jazykový kontext, svou znalost reálií a širokou pasivní slovní zásobu. Nemusí však vždycky správně interpretovat texty spočívající na hypotézách či podpoře názorů, argumentativní texty a různé typy rozvedení myšlenky. Může do jisté míry rozumět abstraktním pojmům vysvětleným v textech se složitým obsahem, aniž by plně porozuměl abstraktním jazykovým formulacím. Jeho schopnost číst mezi řádky není soustavná

(stejně jako schopnost pochopit implicitní informaci), ne vždy rozliší jednotlivé rejstříky jazyka, humor či citové zbarvení.

PÍSEMNÝ PROJEV

Dokáže psát celkem souvislou osobní a neformální korespondenci a dokumenty vztahující se k praktickým, společenským a běžným odborným tématům. Leckdy se dokáže vyjádřit podrobněji k tématům z oblastí, jež vyžadují zvláštní dovednosti, pro rodilého mluvčího však text nemusí být vždycky srozumitelný. Umí podat i detailní informace, pokud píše vyprávění, popis, uvádí fakta, srovnává a kontrastuje nebo píše instrukce. Částečně také dokáže písemně vysvětlit názory, objasnit stanoviska a reagovat na námitky. Může být schopen psát na abstraktní téma, je však nedůsledný v užívání složitějších jazykových jevů. Do jisté míry dokáže uspořádat odstavce do rozsáhlejších celků (v rozsahu eseje), ale může docházet k nepřesnostem: například uspořádání a rozvedení myšlenek není vždy jasné, přechody mezi odstavci bývají neobratné. Chybné či nepřesné užití slovní zásoby, složitějších mluvnických struktur, spojovacích výrazů nebo interpunkce může zmařit snahu o obšírnější vyjádření názoru. Psaný projev je však snadno srozumitelný rodilým mluvčím, kteří nejsou zvyklí číst projevy cizinců.

Úroveň 3 (Komunikuje na profesionální úrovni)

POSLECH S POROZUMĚNÍM

Rozumí většině formálních a neformálních rozhovorů s každodenní, společenskou a odbornou tematikou včetně těch, které se týkají oblastí vyžadujících speciální dovednosti. Je schopen efektivně sledovat rozhovor rodilých mluvčích, pokud se odvíjí v běžném tempu a je veden běžným spisovným (standardním) jazykem. Přesně rozumí řeči, kterou se mluví na jednáních, briefinzích a při dalších příležitostech, kdy se střídají delší projevy několika mluvčích, a to i v případech, kdy se promluva týká oblasti, kterou nezná. Přesně rozumí hlavním bodům rozhovoru mezi vzdělanými rodilými mluvčími, pochopí přednášku na všeobecné i odborné téma, rozumí přiměřeně zřetelnému hovoru po telefonu, rozumí promluvě v médiích. Bez obtíží chápe různé funkce jazyka včetně formulací hypotéz, podpory názoru, obhajoby postojů, argumentace, formulací námitek, chápe i funkce, které je rozvíjejí. Prokazatelně rozumí abstraktním pojmům v debatách na složitější témata (ekonomika, kultura, věda a technika) a v diskusích v rámci vlastní odbornosti. V ústním sdělení pochopí explicitní i implicitní informaci. Umí rozlišit různé stylistické roviny a často rozpozná humor, známky emocí a jemné odstíny mluvy. Zřídka potřebuje opakování, parafrázování nebo vysvětlení. Může se však stát, že rodilým mluvčím neporozumí, pokud se mluví příliš rychle, slangem, dialektem nebo pokud se užívají regionalizmy.

ÚSTNÍ PROJEV

Je schopen se efektivně zapojit do většiny formálních i neformálních rozhovorů, které se týkají chodu každodenního života nebo se vztahují k tématům společenským a odborným. Na témata z oblasti specifických zájmů či odbornosti diskutuje s lehkostí. Ovládá jazyk natolik, aby se zhostil pracovních úkolů, aby například vyvrátil námitky, vyjasnil názor či postup, zdůvodnil rozhodnutí, přijal výzvu, podpořil názor, zformuloval nebo obhájil strategii. Prokazuje jazykovou kompetenci při vedení schůzí, na briefinzích a při jiných rozsáhlejších a podrobnějších projevech. Umí zformulovat hypotézu a jednat o tématech nebo v situacích, se kterými nebyl obeznámen. Bez obtíží dokáže od rodilých mluvčích získat informace a zjistit jejich názory. Dokáže vyjádřit abstraktní myšlenky v diskusích na témata, jako jsou ekonomika, kultura, věda a technika, filozofie a vlastní odbornost. Formuluje projevy většího rozsahu, jeho sdělení jsou přesná a výstižná. Používání složitějších gramatických struktur je pohotové a vytříbené. Pružně používá složitější syntaktické prostředky. Vyjadřuje se pohotově a adekvátně situaci, hovoří jazykem jasným a přirozeným do té míry, že bez obtíží rozvíjí myšlenky a rodilí mluvčí mu rozumějí. Nemusí dokonale pochopit některé odkazy na realie, přísloví, narážky, nemusí chápat smysl některých významových odstínů a některých idiomů, ale nečiní mu potíže pokračovat v konverzaci. Výslovnost může nade vše pochybnost prozradit cizince. Chyb se dopouští v málo frekvencovaných nebo velmi složitých strukturách, které jsou charakteristické pro velmi formální styl. Občasné chyby ve výslovnosti, gramatice nebo slovní zásobě nejsou natolik závažné, aby pozměnily význam sdělení, a jen zřídka zaskočí rodilého mluvčího.

ČTENÍ S POROZUMĚNÍM

Dokáže číst téměř s plným porozuměním rozmanité autentické psané projevy s všeobecnou a odbornou tematikou, včetně té, se kterou nezná. Prokazuje schopnost učit se četbou. Porozumění nezávisí na tématu. Může číst různé typy textů, zejména v periodickém tisku, jež jsou adresovány vzdělanému čtenáři. S porozuměním čte osobní a obchodní korespondenci, hlášení a další specifické útvary zasahující do různých oborů. Bez obtíží porozumí jazykovým funkcím jako formulace domněnky, obhajoba názorů, argumentace, vyjasnění situace a různé typy rozvíjení myšlenek. Rozumí abstraktním pojmům v písemných projevech na složitější témata (ekonomika, kultura, věda a technika) a v textech týkajících se jeho odbornosti. Téměř vždy dokáže správně interpretovat psaný projev, pochopit souvislosti, číst mezi řádky, pochopí implicitní informace. Vesměs dokáže rozlišit mezi různými stylistickými rovinami a často rozezná humor, citové zabarvení a jemné nuance psaného projevu. Zřídka se dopustí omylu v interpretaci textu. Rozumí podstatě sdělení u složitějších textů velmi vysoké úrovně, ale nemusí pochopit všechny nuance. Nemusí vždy dokonale porozumět textům, jejichž struktura je složitá nebo neobvyklá a které obsahují málo se vyskytující idiomy nebo jsou koncipovány tak, že vyžadují velmi dobré znalosti realíí. Může číst pomaleji než rodilý mluvčí.

PÍSEMNÝ PROJEV

Dokáže efektivně psát formální a neformální korespondenci a dokumenty týkající se praktického života, společenských nebo odborných témat. Bez větších obtíží zformuluje text k tématu, jež vyžaduje

zvláštní dovednosti. Jazyk umí použít pro sepsání textů (v rozsahu eseje) jako jsou argumentace, dokazování, analýza, formulace hypotézy, rozsáhlý výklad, vyprávění a popisy. Píše-li na složité téma (jako je ekonomika, kultura, věda a technika a vlastní odbornost) umí se vyjádřit v abstraktní rovině. Způsob členění rozsáhlého textu může sice na rodilého mluvčího působit nezvykle, ale význam je zřejmý. Uspořádání a rozvedení myšlenek je jasné, hlavní body projevu jsou souvisle uspořádány, forma vyhovuje účelu projevu. Přejechy mezi pasážemi jsou v zásadě zdařilé. Mluvnické struktury, slovní zásobu i pravopis ovládá dost dobře na to, aby své sdělení formuloval přesně. Občas se dopouští chyb, které však nejsou tak závažné, aby zkreslovaly sdělení. Na rodilého mluvčího nepůsobí rušivě. Styl psaného projevu odpovídá situaci, i když je poznat, že ho formuloval cizinec. Pokud má text splnit požadavky kladené na písemný projev rodilého mluvčího, je nutná korektura.

Úroveň 3+ (Komunikuje na profesionální úrovni +)

POSLECH S POROZUMĚNÍM

Rozumí všem formálním a neformálním projevům s každodenní, společenskou a odbornou tematikou, především když se týkají nějaké specifické problematiky nebo oblastí vyžadujících zvláštní dovednosti. Bez obtíží rozumí obsáhlým projevům vytvořeným pro osobní účely, jako je například zdůvodnění rozhodnutí, odpověď na námítky či obhajoba postojů. Rozumí většině velmi složitých projevů, které jsou pronášeny velmi vzdělanými rodilými mluvčími, i pokud se netýkají jemu známých témat. Většinou je schopen přizpůsobit se změně tématu a tónu řeči. Rozumí rodilým mluvčím na konferencích, jednáních, přednáškách, prezentacích, briefinzích a v debatách. Obvykle rozumí velmi složitým jazykovým strukturám v debatách mezi rodilými mluvčími na všeobecná témata (ekonomika, kultura, věda, technika) a stejně tak i v debatách, jež se týkají jeho profese. Daří se mu sledovat odbočky ve formálním i neformálním hovoru. Často rozumí i jazyku, uzpůsobenému různým typům posluchačů, zejména jazyku určenému k přesvědčování, výkladu a poskytování rad. Poznává jemné odstíny jazyka, humor, a citové zabarvení projevu. Rozumí většině řečových projevů v médiích, rozumí rozhovoru rodilých mluvčích, tu a tam a jen do určité míry porozumí i regionálním výrazům nebo dialektu. Leckdy nepochopí jemnosti související s realitami, to mu však nebrání ve správném porozumění hovoru rodilých mluvčích.

ÚSTNÍ PROJEV

Dokáže efektivně vést všechny formální a neformální rozhovory na praktická, společenská a odborná témata. Snadno umí v cizím jazyce zdůvodnit rozhodnutí, reagovat na námítky, obhajovat stanoviska a postupy. Snadno vytváří projevy většího rozsahu, sdělení je vyjádřeno jasně a výstižně. Tématem hovoru může být ekonomika, kultura, věda a technika, případně oblast vlastní profese. Dokáže vytvořit spoustu složitějších jazykových forem, je například schopen přednést jako mluvčí oficiální stanovisko nebo tlumočit oficiální stanovisko či postup. Obvykle je schopen efektivně komunikovat s rodilými mluvčími v různých situacích, například na konferencích, při vyjednávání, na přednáškách, při prezentacích, briefinzích a debatách. Umí se vyjádřit k velmi abstraktním tématům pomocí složitých gramatických konstrukcí, a to při diskusích na náročná témata. Mluvený projev je převážně adekvátní situaci. Má jistou schopnost přizpůsobit svou mluvu různým typům posluchačů. Dokáže náležitým způsobem přesvědčovat, nikoli však v situaci, kdy jsou nutné hlubší sociolingvistické znalosti. Může se dopustit chyby, když se mění téma nebo když se má přizpůsobit dalšímu mluvčímu. Někdy dokáže udávat tón rozhovoru s různými rodilými mluvčími, umí změnit tón rozhovoru a přizpůsobit se takovým změnám vyvolaným jinými mluvčími. Tu a tam se mu podaří vyjádřit jemný významový rozdíl či humor, někdy dokáže adekvátně zareagovat na narážku související s kulturním prostředím – například na přísloví či odkazy na realie. Mohou se však objevit jisté mezery, jež se projeví váháním, velkou námahou při vyjadřování, případně ojedinělými chybami. Občasné chyby ve výslovnosti, gramatice, slovní zásobě nebo nedostatky ve znalosti realit nenarušují srozumitelnost sdělení.

ČTENÍ S POROZUMĚNÍM

Dokáže číst s plným porozuměním nejrůznější typy psaného projevu určené pro širokou veřejnost. Téměř beze zbytku porozumí všem stylům a formám psaného projevu pro odborné účely, může se jednat o články z novin a časopisů nebo o odbornou literaturu určenou pro vzdělané čtenáře. Obvykle chápe velmi abstraktní pojmy a jazykové formulace v textech se složitějšími tématy (jako např. ekonomika, kultura, věda a technika) a ve vlastní odbornosti. Prokazuje výraznou schopnost učit se četbou, správně interpretovat psaný projev, hledat souvislosti, číst mezi řádky a pochopí implicitní

informace. Snadno dokáže rozlišit mezi různými stylistickými rovinami. Rozpozná humor, citové zabarvení a jemné nuance psaného projevu. Rozumí většině velmi obsáhlých a podrobných textů vytvořených vzdělanými rodilými mluvčími, i pokud se jedná o neznámá témata. Texty mohou obsahovat méně obvyklé nebo složité gramatické struktury, málo frekventované idiomy, případně mohou předpokládat důkladnější znalost reálií. Může rozumět významu, který souvisí se sociolingvistickým a kulturním prostředím ve všech zemích a oblastech, kde se daný jazyk používá jako národní a pravděpodobně dokáže hledat souvislosti mezi různými texty dané kulturní oblasti. Pochopí odbočení od hlavní myšlenky v projevech určených vzdělanému čtenáři, avšak i zde naráží na limity, dané nepochopením některých jazykových nuancí či odkazů na reálie.

PÍSEMNÝ PROJEV

Dokáže efektivně vést veškerou formální a neformální korespondenci, umí napsat i další dokumenty týkající se praktických, společenských a odborných témat. Bez obtíží píše rozsáhlé dokumenty, ve kterých zdůvodní rozhodnutí, obhájí stanovisko a postupy. Zformuluje argumentativní text či analýzu. Většinou umí vysvětlit velmi abstraktní pojmy pomocí složitých jazykových struktur, a to v textech pojednávajících o složitých tématech (jako je ekonomika, kultura, věda a technika a vlastní odbornost). Občas se vypořádá i s velmi náročnými jazykovými úkoly, zvládne například písemně prezentovat oficiální stanoviska. Do jisté míry dokáže přizpůsobit svůj projev různým adresátům. Často je schopen svým psaným projevem přesvědčovat, nikoli však soustavně. Obvykle rozsáhlejší text správně rozčlení, jeho formulace přesně odpovídají smyslu projevu. Rejstřík jazyka umí přizpůsobit tématu i adresátům. Často umí vyjádřit jemné významové rozdíly a odstíny či humor a správně odkazovat na reálie, avšak způsobem, který má své meze. Způsob členění textu a rozvíjení argumentů mohou vykazovat nedostatky v rozmanitosti syntaktických a rétorických prostředků. Tyto nedostatky však neubírají na jasnosti projevu a rodilé mluvčí neruší.

Úroveň 4 (Komunikuje na vysoce profesionální úrovni)

POSLECH S POROZUMĚNÍM

Rozumí všem formám a stylům ústního projevu, který je určen k vystoupením na odborné úrovni. Rozumí projevům určeným k předkládání oficiálních stanovisek, k výkladům či vyjednávání. Rozumí i velmi složité mluvě, která je charakteristická pro debaty o tématech, jež zajímají vzdělané rodilé mluvčí – může se jednat o témata obecná, ale také odborná, s nimiž není obeznámen. Rozumí jazyku uzpůsobenému pro různé typy posluchačů a užívanému zejména k přesvědčování, předkládání oficiálních stanovisek a poskytování rad. Snadno se přizpůsobí změnám tématu či dikce. Ve formálních i neformálních projevech určených široké veřejnosti snadno chápe myšlenkové pochody, které nemohl předvídat. Rozumí široké škále ucelených jazykových projevů a snadno rozpozná významové a stylové nuance, ironii a humor. Prokazatelně rozumí velmi abstraktním vyjádřením používaným v diskusích na složitější témata (ekonomika, kultura, věda a technika) a v debatách týkajících se jeho profese. Bez potíží rozumí projevům ve sdělovacích prostředcích a rozhovorům mezi rodilými mluvčími, a to do nejmenších detailů. Zpravidla rozumí regionalizmům a dialektům.

ÚSTNÍ PROJEV

Vyjadřuje se velmi přesně a plynule ke všem otázkám z oblasti své profese, dokáže zastat roli mluvčího a přednést oficiální stanoviska či postupy. Zhostí se velmi složitých jazykových úkolů, jež se týkají většiny témat, která zajímají vzdělané rodilé mluvčí, ať se jedná o témata obecná, odborná, anebo ta, se kterými není mluvčí obeznámen. Bez obtíží svůj jazyk přizpůsobí tak, aby mohl efektivně komunikovat s různými typy posluchačů. Ovládá jazykové prostředky potřebné k přesvědčování a poskytování rad. Při rozhovorech s rodilými mluvčími, a to i rozhovorech na odborné téma, dokáže udávat tón. Umí snadno změnit téma a tón rozhovoru a přizpůsobit se, pokud takovou změnu iniciuje jiný mluvčí. Velmi efektivně komunikuje s rodilými mluvčími na konferencích, jednáních, přednáškách a briefinzích, při prezentacích a debatách, i pokud dojde ke názorovým střetům. Umí rozvést abstraktní pojmy a ve výše uvedených situacích hájit své stanovisko. Tématem může být oblast ekonomiky, kultury, vědy a techniky, případně vlastní odbornost. Dobře ovládá větnou stavbu, přesně formuluje sdělení a užívá stylistické prostředky odpovídající druhu projevu. Dokáže vyjádřit jemné významové odstíny a používat správně odkazy na reálie. Mluví plynule a bez námahy, ovládá všechny rejstříky jazyka, avšak jen zřídka bývá považován za rodilého mluvčího. Případné nedostatky, například přízvuk, však neovlivní srozumitelnost sdělení.

ČTENÍ S POROZUMĚNÍM

Rozumí všem stylům a formám psaného projevu pro odborné účely, včetně textů z neznámých všeobecných a odborných oblastí. Může se jednat o noviny, časopisy a odbornou literaturu určenou pro vzdělané čtenáře. Tématem takových textů může být ekonomika, kultura, věda a technika, případně vlastní odbornost. V projevech určených široké veřejnosti snadno chápe jakékoliv odbočení od hlavního tématu. Prokazuje obecné i detailní porozumění textům, včetně velmi abstraktních pojmů. Rozumí téměř všem narážkám na realie a dokáže najít souvislosti mezi různými texty daného kulturního prostředí. Chápe, o kterou stylistickou rovinu se jedná, pochopí humor a ironii. Rychlost čtení je obdobná jako u rodilého mluvčího. Bez problému dokáže přečíst čitelný rukopis.

PÍSEMNÝ PROJEV

V písemnostech pro všechny profesní účely – včetně prezentace oficiálních postupů nebo stanovisek – se vyjadřuje jasně a přesně. Umí zformulovat efektivní texty různých stylů, ať se týkají všeobecných témat, nebo témat odborných, se kterými není obeznámen. Prokazuje velkou zdatnost v psaní osobních dopisů, textů týkajících se jeho práce, hlášení, zásadních referátů a dalších textů, umí redigovat konečnou verzi. Dovede používat psaný projev k přesvědčování a umí dobře rozvést abstraktní pojmy. Tématem textů může být ekonomika, kultura, věda a technika, případně vlastní odbornost. Poradí si se strukturou dlouhých textů, jejichž sdělnost je efektivní a styl patřičný. Ovládá různé rejstříky jazyka a dokáže vyjádřit jemné významové odstíny.

Úroveň 4+ (Komunikuje na vysoce profesionální úrovni +)

POSLECH S POROZUMĚNÍM

Schopnost porozumět všem formám a stylům mluveného projevu je většinou srovnatelná se schopností velmi vzdělaného rodilého mluvčího. Prokazuje osvojení sociolingvistického a kulturního prostředí (realií) ve všech zemích a oblastech, kde je daný jazyk rodným jazykem tamního obyvatelstva. Tu a tam se mohou projevit jisté mezery v porozumění typické pro cizince, jenž poslouchá projev rodilých mluvčích, kteří mluví nespisovně, dialektem či slangem. Mezery v porozumění se mohou projevit i v případě, že je mluvený projev narušován jinými zvuky. Přesnost porozumění je téměř na úrovni rodilého mluvčího.

ÚSTNÍ PROJEV

Vyjadřuje se většinou velmi přesně a bez sebemenší námahy, a to ve všech ohledech. Mluvený projev je zpravidla srovnatelný s projevem velmi vzdělaného rodilého mluvčího a reflektuje kulturní konvence zemí a oblastí, kde se daný jazyk používá jako národní. I když v mluveném projevu dokáže vyjádřit veškeré jazykové funkce, nebude pravděpodobně považován za rodilého mluvčího. Případné nedostatky, které prozradí, že se jedná o cizince, mohou spočívat ve výslovnosti nebo slovní zásobě, tj. v nepatřičném užití idiomů, hovorových výrazů nebo odkazů na realie.

ČTENÍ S POROZUMĚNÍM

Rozumí všem formám a stylům psaného projevu, obvykle stejně dobře jako vzdělaný rodilý mluvčí. Stejně snadno jako rodilý mluvčí, který není odborník, čte texty právní povahy, texty technické i krásnou literaturu včetně experimentální prózy nebo klasických textů. Velmi dobře vnímá odkazy na realie zemí nebo regionů, kde se cílovým jazykem píše. Je schopen nacházet spojitosti mezi různými texty pocházejícími ze stejné kulturní oblasti. Tu a tam se však u něho projeví mezery v porozumění textu, který je ozvláštňen dialektem nebo slangem, případně je psán příliš hovorovým jazykem. Obvykle je schopen číst širokou škálu rukopisných dokumentů, a to i těch, které jsou málo čitelné.

PÍSEMNÝ PROJEV

V písemnostech pro všechny profesní účely – včetně prezentace oficiálních postupů nebo stanovisek – se vyjadřuje jasně a přesně. Písemné vyjadřování je srovnatelné s vyjadřováním velmi vzdělaného rodilého mluvčího. Při psaní formální a neformální korespondence, oficiálních dokumentů, článků určených k publikování a odborných textů užije téměř vždy odpovídající prostředky koheze a stylistická specifika cílového jazykového prostředí. Projev je téměř vždy jasný a sdělný. Příležitostně se ale mohou projevit pro cizince typické nedostatky v užití slovní zásoby nebo v odkazech na realie.

Úroveň 5 (Komunikuje jako vzdělaný rodilý mluvčí)

POSLECH S POROZUMĚNÍM

Rozumí stejně dobře jako vzdělaný rodilý mluvčí. Plně rozumí všem formám a stylům projevů srozumitelným velmi vzdělanému rodilému mluvčímu, rozumí i některým nářečím, dokáže sledovat rozhovor, i když je narušován hlukem.

ÚSTNÍ PROJEV

Mluvený projev je zcela srovnatelný s projevem vzdělaného rodilého mluvčího a reflektuje kulturní konvence země a oblastí, kde se daný jazyk používá jako národní. Umí mluvit tak pohotově a obratně, že celkový projev (slovní zásoba, idiomy, hovorové výrazy, odkazy na realie) je vnímán jako projev rodilého mluvčího. Výslovnost se shoduje s výslovností velmi vzdělaných rodilých mluvčích, kteří mluví spisovným (standardním) jazykem.

ČTENÍ S POROZUMĚNÍM

Úroveň čtení s porozuměním je stejná jako u velmi vzdělaného rodilého mluvčího. Rozumí beze zbytku všem formám a stylům psaného projevu, kterým rozumí velmi vzdělaný rodilý mluvčí. Prokazuje stejnou schopnost porozumění jako velmi vzdělaný rodilý mluvčí při četbě dokumentů právního charakteru, technické literatury, experimentální prózy a klasické literatury. Dokáže přečíst různé rukopisné dokumenty.

PÍSEMNÝ PROJEV

Píše tak souvisle jako pisatel, jehož mateřským jazykem je jazyk cílový. U veškeré formální a neformální korespondence, oficiálních dokumentů, článků určených k publikování a odborných textů umí dobře členit všechny formy a styly projevu, přičemž dobře užívá konvence psaného projevu cílové kultury. Projev je jasný a sdělný.

POZNÁMKA K PLUSOVÝM ÚROVNÍM

Každou plusovou úroveň, jak je popsána v tomto dokumentu, lze chápat jako úroveň ovládnutí jazyka, která je dál než napůl cesty mezi dvěma základními úrovněmi. Plusové úrovně ovládnutí jazyka značně přesahují požadavky základních úrovní 0 až 4, ale nesplňují všechny požadavky pro nejbližší vyšší základní úroveň.